

Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районы
Муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениясе
«Яңа Чүте төп гомуми белем бирү мәктәбе»

Каралды

Сыйныф житәкчеләре

берләшмәсе житәкчесе

Фәррәхетдинова Э.Р.

Беркетмә № 1

23.08.2023

Килешенде

Укыту-тәрбия эшләре буенча

директор урынбасары

Кагирова Л.И.

“23_”08.2023

Раслйым

Мәктәп директоры

Закирова Л.М

Приказ № 50

31.08.2023

«Тылсымлы ана теле»

«Волшебство родного языка»

сыйныфтан тыш эшчәнлегенә эш планы

Аңлатма язуы

“Тылсымлы ана теле” дип исемлэнгән сыйныфтан тыш эшчәнлек укучыларның артистлык сәләтен, сэнгатель сөйләм күнекмәләрен, татар телен үстерү максатыннан чыгып оештырылды. “Тылсымлы ана теле” театр, сэнгать, жыр-бию яратучы 1-4 сыйныф укучыларын туплады. Һәм сәхнә серләренә төшенү, тамашачылар алдында үз-үзенә тотарга өйрәнү бурычларын үз эченә ала. Балалар белән күмәкләп, шулай ук индивидуаль эшләр дә урын алган. Һәр халык үзенә хас булган, горейф-гадәтләргә бай. Соңгы вакытта туган телебезгә, шулай ук борынгыдан килгән йолаларга игътибар бик нык артты, чөнки татар халкының, башка халыклар кебек үк тарихы, үткәне бик бай, йола-бәйрәмнәре һәм уеннары да күп төрле. Түгәгрәк программасын төзегәндә, укучыларны шушы халык бәйрәмнәре һәм йолалары үрнәгендә тәрбияләү, жыр-биюләрен, такмак-такмазаларны өйрәтү, шулар аша дуслык хисләре тәрбияләү, милли хисләр, туган жиргә мэхәббәт хисләре тәрбияләү алгы планга куелды. “Тылсымлы ана теле” сыйныфтан тыш эшчәнлеккә йөрүче укучыларны балалар шагыйрьләре, әсәрләре белән тирәнрәк тыныштыру, аларның әсәрләрен күбрәк уку теләге уяту максатлары да күздә тотылды. Укучылар шулай ук үткән темалар ярдәмендә ижади эш итеп шигырь, әдәби әсәр, мәсәл укурга өйрәнәп, сәхнәдә күрә белү, тыңлый һәм ишетә белү күнекмәләрен үстерә ала. Укучылар югарыда күрсәтелгән белем һәм күнекмәләрен камилләштерергә тиеш.

Сыйныфтан тыш эшчәнлек халкыбызның горейф-гадәтләрен, әдәбиятын, мәдәниятын өйрәнүгә нигезләнә.

Укучыларның активлыгын, ижади эшчәнлеген, кызыксынучанлыгын үстерүгә күнекмәләр формалаштыруга төрле ижади биремнәр, күнегүләр бирелә, эзләнү методы кулланыла. Программа 4 елга исәплэнгән.

Түбәндәге дәрестән тыш эшчәнлек программасы башлангыч гомум белем бирүнең Федераль дүләт стандартларына нигезләнәп, Яңа Чүте төп гомум белем бирү мәктәбенең уку планының “Дәрестән тыш эшчәнлек” бүлегенә туры китереп төзелде. Программа 1 нче сыйныф укучылары өчен елга 33 сәгать, 2-4 сыйныфларга 34 сәгать исәбеннән тәкъдим ителә.

Үткәрү вакыты – атнага 1 сәгать.

Программа башлангыч сыйныф укучылары тарафыннан тормышка ашырыла.

Сыйныфтан тыш эшчәнлекнең максаты:

1. Милли рухи байлыкны тирәнрәк күзалларга ярдәм итү;
2. Татар халкының рухи әхлакый сыйфатларын ныклап үзләштерү;
3. Туган якның тарихы һәм мәдәнияте белән танышу, традицияләрен һәм милли бәйрәмнәрен өйрәнү;
4. Укучыларда милли үзәк тәрбияләү – халкыбыз тарихын яхшы белүче, милләте белән горурланучы шәхесләр тәрбияләү.
5. “Шәхес формалаштыруга юнәлтелгән технология аша укучыларда әдәбиятка-сэнгәткә мэхәббәт тәрбияләп, ижади үсешләрен булдыру”.

Сыйныфтан тыш эшчәнлекнең бурычлары:

1. Чыгыш ясау, аралашуга өйрәтү, сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү .
2. Укучыга үзенең сөйләм осталыгын, талантын сынап карарга шартлар тудыру, киләчәктә һөнәр сайларга юнәлеш бирү;
3. Әңгәмәдә катнашып, үз фикереңне әйтә белергә өйрәтү.
4. Укучыларны түгәрәк эшенә җәлеп итү, театр белән кызыксыну уяту.
5. Сәнгать эсәрләренә мөхәббәт уяту.
6. Укучыларның артистлык сәләтен, ижади талантларын күрә, уңышларга дәрт уята алуга ирешү.
7. Сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү.

Сыйныфтан тыш эшчәнлекнең эчтәлеге

1. Эшчәнлекне оештыру – 2сәг.

Укучыларны туплау. Эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткәрү. Оештыру эшләре. Түгәрәк эгъзаларының бурычлары.

2. Сәнгатьле сөйләм – 8 сәг

Сәнгатьле сөйләм күнекмәләренә өйрәнү. ”Суык бабай” шигыре. “Звонок булды физкультурага” шигырен сәнг.сөйләргә өйрәнү. Кызыклы шигырьләр уку. Балалар өчен җырлар тыңлау. Әниләр турында җырлар өйрәнү.

Сәхнә серләрен белән танышу- 10 сәг

.Хәрәкәтләр, мимика һәм гәүдә тотышы нәрсәләр турында сөйли? Сәхнә серләрен белән танышу. Видеоязмалар карау. Әкият-пьесаның эчтәлеге белән танышу. Рольләргә бүлү. Сценарийны кабатлау. Хәрәкәтләр, музыка. Киёмнәр эзерләү. Сәхнәдә чыгыш ясауга эзерлек. Әкият- пьесаны сәхнәгә кую.

3. Татар халык ижаты – 10 сәг.

Татар халык ижаты. Әкиятләр тыңлау. Татар халык әкиятләрен карау. Балалар өчен җырлар тыңлау. Өйрәнү. Татар халык биюләре белән танышу. Татар бие элементларын өйрәнү. Тизәйткечләр өйрәнү.Ятлау. Табышмаклар әйтешү. Санамышлар өйрәнү. Татар халык мәкалләре белән танышу. Татар халык бәйрәмнәре. Йола бәйрәмнәре.

4. Данлыклы шәхесләр – 4 сәг.

Авылыбызның данлыклы шәхесләре. Районның даңлыклы шәхесләре.

Укучыларның дәрестән тыш эшчәнлек программасын үзләштерүе буенча көтелгән нәтижәләр:

- Сәнгатьле сөйләм күнекмәләренә өйрәнергә тиешләр;
- Сәхнә серләре белән танышып үзләштерергә тиешләр;

- Татар халык ижатын тирәнтен өйрәнергә тиешләр;

- Авылыбызның, районыбызның данлыклы шәхесләрен белергә тиешләр.

1 сыйныфка календарь- тематик план

№	Тема		Үткәрү вакыты	Эшчәнлек төре	Искәрмә
1.	Укучыларны туплау. Эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткәрү.	1		Танып-белү әңгәмәсе. Уен.	
2.	Оештыру эшләр. Түгәрәк әгъзаларының бурычлары.	1		Танып-белү әңгәмәсе. Уен.	
3.	Сәнгатьле сөйләм күнекмәләренә өйрәнү.	1		Танып-белү. Практик эш	
4.	Хәрәкәтләр, мимика һәм гәүдә тотышы нәрсәләр турында сөйли?	1		Практик эш	
5.	Сәхнә серләрен белән танышу.	1		Сәхнәдә үз-үзеңне тотарга өйрәнү.	
6.	Видеоязмалар карау.	1		Видеоязмалар карау.	
7.	Татар халык ижаты.Әкиятләр тыңлау.	1		Әкияткә сәяхәт. Тыңлау.	
8.	Татар халык әкиятләрен карау.	1		Әкияткә сәяхәт. Карау.	
9.	Балалар өчен жырлар тыңлау. Өйрәнү.	1		Әниләр турында жырлар тыңлау.	
10.	Әниләр турында жырлар өйрәнү	1		“Әнием” жырын өйрәнү	
11.	Әниләр турында жырлар өйрәнү.	1		Жырлы –биюле уеннар.	
12.	Татар халык биюләре белән танышу.	1		Бию видеоязмаларын карау	
13.	Татар биюе элементларын өйрәнү	1		Бию элементлары. Практик	
14.	Сәнгатьле сөйләм күнекмәләренә өйрәнү.”Суык бабай” шигыре.	1		Практик Миниатюр-сәхнә.	
15.	Звонок булды физкультурага”шигырен сәнг.сөйләргә өйрәнү	1		Практик Миниатюр-сәхнә.	
16.	әкият-пьесаның эчтәлеген белән танышу. Рольләргә бүлү.	1		Практик. Ролләргә бүлү.	
17.	Сценарийны кабатлау.	1		Практик эш	
18.	Сценарийны кабатлау. Хәрәкәтләр.	1		Практик . Сәхнәдә үз-үзеңне тотарга, рольгә керергә өйрәнү.	
19.	Сценарийны кабатлау. Музыка	1			
20.	Сценарийны кабатлау. Хәрәкәтләр, музыка.	1			
21.	Киёмнәр әзерләү. Сәхнәдә чыгыш ясауга әзерлек.	1			
22.	Әкият- пьесаны сәхнәгә кую.	1		Сәхнәдә чыгыш ясау.	
23.	Сәнгатьле уку буенча эшне дәвам итү.	1		Практик .Конкурс “Кем оста?”	
24.	Тизәйткечләр өйрәнү.Ятлау.	1		“Кем тизрәк?”	

					конкурс	
25.	Кызыклы шигырлар уку.	1			Мәктәп китапханәсенә экскурсия.	
26.	Табышмаклар әйтешү.	1			Табышмаклар конкурсы	
27.	Санамышлар өйрәнү.	1			Практик	
28.	Татар халык мәкалләре белән танышу.	1			Мәкальләр әйтешү	
29.	Татар халык бәйрәмнәре.	1			Жырлы- биюле уеннар.	
30.	Йола бәйрәмнәре.	1			Бәйрәмнәр	
31.	Авылыбызның данлыклы шәхесләре.	1			практик	
32.	Районның даңлыклы шәхесләре.	1			Уеннар	
33.	Саф һавада татар халык уеннары.	1			Уеннар	

2 сыйныфка календарь- тематик план

№	Тема		Үткәрү вакыты	Эшчәнлек төре	Искәрмә
1.	Укучыларны туплау. Түгәрәкнең эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткәрү.	1		Танып-белү әңгәмәсе. Уен.	
2.	Оештыру эшләре. Түгәрәк эгъзаларының бурычлары.	1		Бурычларны билгеләү. Уен	
3.	Сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү.	1		Танып-белү. Практик эш	
4.	Сәхнә теленең тормыштагы гади телдән аермасы. Хәрәкәтләр, мимика һәм гәүдә тотышы нәрсәләр турында сөйли?	1		Сәхнәдә үз-үзеңне тотарга өйрәнү.	
5.	Сәхнә өчен куелган уеннарны өйрәнү	1		Практик эш. Уеннар	
6.	Сәхнә серләренә өйрәнү. Видеоязмалар карау.	1		Видеоөзекләр карау.	
7.	Киенү-бизәнү осталыгы. Декорациянең роле.	1		Татар халык киемнәре бн танышу. Практик	
8.	Татар халык иҗаты. Татар халык жыры өйрәнү. Бишек жырлары.	1		Китапханәгә экскурсия	
9.	Балалар өчен жырлар өйрәнү. “Әнием жаным син”	1		Практик эш. Жыр өйрәнү	
10.	Татар, башкорт биюләренең видеоязмаларын карау.	1		Практик эш. Видеоязмалар карау	
11.	Башкорт биюнең элементларын өйрәнү.	1		Практик .бию элементларын өйрәнү	
12.	Башкорт биюен кабатлау.	1		Биюне кабатлау	
13.	Яңа ел шигырләре өстендә сәнгатьле	1		Практик эш.	

	сөйләм күнекмэләренә өйрәнү				Сәнгатлелек өстендә эш	
14.	Сәнгатьле сөйләм күнекмэләренә өйрәнү. Интонация. Пауза.	1			Практик Интонация. Пауза	
15.	Өйрәнгән шигырьләренә сәнгатле уку.	1			Практик эш	
16.	. әкият-песаның эчтәлеген белән танышу. Рольләргә бүлү.	1			Рольләренә бүлү	
17.	Әкият –песаны кабатлау.	1			Практик . Сәхнәдә үз-үзенә тотарга, рольгә керергә өйрәнү.	
18.	Әкият –песаны кабатлау.Хәрәкәтләр.	1				
19.	Әкият –песаны кабатлау.Музыкалар сайлау.	1				
20.	Песаны кабатлау.Киемнәр әзерләү.	1				
21.	Әкият – песаны сәхнәгә кую.	1			Сәхнәдә чыгыш ясау	
22.	Такмаклар белән танышу. Такмаклы жырлар тыңлау.	1			Практик . такмаклы жырлар	
23.	Такмаклы жырларны өйрәнү, жырлау.	1				
24.	Мәзәкләр, юмористик хикәяләр белән танышу.	1			Практик эш. Мәзәкләр карау	
25.	Мәзәкләр, юмористик хикәяләр тыңлау,карау.	1			Мәзәкләр конкурсы	
26.	Табышмаклар конкурсы.	1			Кем тизрәк? Конкурс.	
27.	Бәетләр белән танышу. Тыңлау.	1			Китапханәгә экскурсия	
28.	Бәетләр уку,ятлау.	1			Практик эш. Уен	
29.	Татар,рус халык бәйрәмнәре.	1			Практик эш. Рус халык уеннары	
30.	Татар, рус халык йола бәйрәмнәре.	1				
31.	Якташ язучыларбыз белән танышу.	1			Ф. Яруллин музеена экскурсия	
32.	Якташ композиторларыбыз ижаты белән танышу.	1			Танып-белү әңгәмәсе. Фотолар карау	
33.	Татар халык шагыйре Г.Тукайның шигырьләрен уку, сәнгатьле уку күнекмәләрен үстерү.	1			Практик эш	
34.	Татар халык уеннары.	1			Уеннар	

3 сыйныфка календарь- тематик план

№	Тема		Үткәрү вакыты	Эшчәнлек төре	Искәрмә
1.	Укучыларны туплау. Түгәрәкнең эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткәрү.	1		Танып-белү әңгәмәсе. Уен.	
2.	Оештыру эшләре. Түгәрәк эгъзаларының бурычлары.	1		Бурычларны билгеләү.Уен	
3.	Сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү.	1		Сәхнәдә үз-үзенә тотарга өйрәнү.	
4.	Сәхнә теленә тормыштагы гади телдән аермасы. Хәрәкәтләр, мимика һәм гәүдә тотышы.	1			

5.	Хәрәкәтләр, мимика һәм гәүдә тотышы	1				
6.	Сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү. “Сагыну” нәсерен уку.				Практик эш. Сәнгатлелек өстендә эш	
7.	Сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерүне давам итү. Нәсерне сәнгатьле уку.	1				
8.	Татар халык ижаты. Такмак, такмаза, тел шомарткычлар.	1			ТХИ. Практик эш	
9.	Такмаклар конкурсы.	1			Конкурс	
10.	Татар, башкорт, рус биюләре белән танышу.	1			Видеоязмалардан өзекләр карау	
11.	Рус биюнең элементлары белән танышу.	1			Рус биюен	
12.	Рус биюен өйрәнү	1			өйрәнү	
13.	Рус биюен кабатлау.	1				
14.	Яңа ел җырларын өйрәнү	1			Практик . җырлар	
15.	Яңа ел җырларын кабатлау.	1			өйрәнү.	
16.	Пьесның эчтәлеген белән танышу. Рольләргә бүлү.	1			Практик . рольләрне бүлү.	
17.	Артистлык сәләтләрен үстерү. Пьесаны кабатлау.	1				
18.	Рольгә керү. Пьесаны кабатлау.	1			Практик эш.	
19.	Персонажның хис, кичерешләрен бирергә өйрәнү. Пьесаны кабатлау.	1			Рольгә керү. Кабатлау.	
20.	Пьесаны кабатлау. Киёмнәр әзерләү.	1				
21.	Сәхнәгә кую.	1			Сәхнәдә чыгыш ясау	
22.	Проект төзү. Татар халык ижаты.	1			Практик эш.	
23.	Проект төзүне давам итү.	1			Проект төзү.	
24.	Проектны яклау.	1				
25.	Юмористик хикәяләр. Скетчлар.	1			Скетчлар карау	
26.	Скетчлар карау.	1				
27.	Сәхнәгә кую өчен скетч сайлау. Рольләргә бүлү.	1			Практик эш. Скетч сайлау.	
28.	Скетчны кабатлау.	1			Ролләргә бүлү. Кабатлау.	
29.	Скетчны кабатлау.	1				
30.	Скетчны сәхнәләштерү	1			Сәхнәдә чыгыш ясау.	
31.	Язучыларыбыз ижаты. Ф. Яруллин.	1			Ф. Яруллин музеена экскурсия	
32.	Композиторларыбыз ижаты белән танышу. Ганс Сайфуллин, Вил Усманов.	1			Танып-белү әңгәмәсе. Уеннар	
33.	Җырлы – биюле уеннар.	1			Уеннар	
34.	Саф һавада татар халык уеннары.	1			Уеннар	

4 сыйныфка календарь- тематик план

№	Тема	Үткәрү вакыты		
---	------	---------------	--	--

1.	Укучыларны туплау. Эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткөрү.	1			Танып-белү әңгәмәсе. Уеннар	
2.	Оештыру эшләре. әгъзаларның бурычлары.	1			Бурычларны билгеләү. Уен	
3.	Сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү. Муса Жәлил “Күршеләр”	1			Практик эш. Театр турында әңгәмә	
4.	Беренче театрның барлыкка килүе тарихы. Театр артистлары белән танышу.	1			Практик. Театр өзеңләре карау	
5.	Театрдан өзеңләре карау.	1				
6.	Эстрада артистлары турында сөйләшү. Презентация карау.	1			Презентация карау	
7.	Артистларны беләсеңме? Конкурс.	1			Конкурс.	
8.	Татар халык жырлары	1			Конкурс	
9.	Татар халык жырларын өйрәнү.	1			ТХ жырлары	
10.	Төрле милләт халык биюләре белән танышу. Чегән биюе.	1			Чегән биюе бн танышу. өйрәнү	
11.	Чегән биюен өйрәнү	1				
12.	Чегән биюен өйрәнүне дәвам итү.	1				
13.	Чегән биюен кабатлау.	1				
14.	Яңа елга жырлар өйрәнү.	1			Практик эш. Жырлар кабатлау	
15.	Яңа ел жырларын кабатлау.	1				
16.	Пьесның эчтәлеген белән танышу. Рольләргә бүлү.	1			Рольләргә бүлү. Пьесаны кабатлау.	
17.	Пьесаны кабатлау.	1				
18.	Пьесаны кабатлау.	1				
19.	Пьесаны кабатлау. Киемнәр әзерләү.	1				
20.	Сәхнәгә кую.	1			Сәхнәдә чыгыш ясау	
21.	М. Жәлил ижатын өйрәнү.	1			Авыл китапханәсенә экскурсия	
22.	М. Жәлил “Вәхшәт” шигыре	1			Сәнгатлелек өстендә эш	
23.	М. Жәлил презентация төзү.	1			Презентация төзү	
24.	Презентация төзүне дәвам итү.	1			Презентация төзү	
25.	Районыбызның яшь язучылары белән танышу.	1			Практик эш “Илһам чишмәсе” китабы белән танышу	
26.	“Илһам чишмәсе” китабы белән танышу. Шигырьләрен уку.	1				
27.	“Илһам чишмәсе” китабы белән танышуны дәвам итү.	1				
28.	Ф. Яруллинның шигырьләрен өйрәнү.	1			Ф. Яруллин музеена экскурсия	
29.	Татар халык бәйрәмнәре.	1			Бәйрәм видеоязмаларын карау	
30.	Йола бәйрәмнәре.	1				

31.	Данлыклы шәхесләребез	1			Баулы сайтын карау	
32.	Композиторларыбыз ижаты белән танышуны дэвам итү.	1				
33.	Татар халык шагыйре Г.Тукайның шигырьләрен уку, сәнгатьле уку күнекмәләрен үстерү.	1			Китапханәгә экскурсия	
34.	Саф һавада уеннар.	1			Уеннар	

Кулланылган әдәбият

1. “Әдәбият белеменә кереш”.
2. Татар халык әкиятләре.
3. “Тәрбия” газетасы.
4. “Ачык дәрес” газетасы.
5. “Жырлыйк әле” жыр китабы.
6. Х. Халиков “Зиһен ачкычлары”
7. “Мәктәп сәхнәсе” китабы.
8. Табышмаклар, тизәйткечләр, тел шомарткычлар.
9. “Көмеш кыңгырау”, “Сабантуй” газеталары.
10. Гомәр Бәширов “Туган ягым – яшел бишек”.
11. Т.Нәжмиев, М. Абдуллин “Яшә, Саба-Йорт”.
12. “Әдәплелек дәресләре”.
13. Татар халык уеннары.
14. Татар халык биюләре.
15. Хәйруллина А. Дәрес сөйләргә өйрәнгез. Казан, 1992
16. Баязитова Ф. Татар халкының бәйрәм һәм көнкүреш йолалары. Казан, 1995

Каралды

Килешенде

Расльым

Методик берләшмә житәкчесе

Тәрбия эшләре буенча урынбасар

Мәктәп директоры

Валитова Г.Р.

Кагирова Л.М.

Закирова Л.М.

Беркетмә № _____

Приказ № _____

«Тылсымлы ана теле»

«Волшебство родного языка»

сыйныфтан тыш эшчәнлегенең эш планы

